

Kommunstyrelsens sammanträde

2019-01-30

Ärende	
21	Beslut för grundskola efter riktad tillsyn i Kyrkbacksskolan i Ljusnarsbergs kommun, Skolinspektionen
Egna anteckningar	

Bos § 24

Dnr KS 0038/2018

**Beslut för grundskola efter riktad tillsyn i Kyrkbacksskolan i
Ljusnarsbergs kommun, Skolinspektionen****Ärendebeskrivning**

Skolinspektionen har inkommit med beslut daterat den 11 december 2018 med anledning av riktad tillsyn i Kyrkbacksskolan.

Skolinspektionen förelägger Ljusnarsbergs kommun enligt Skollagen kap 26 § 10 senast den 15 april 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa påtatalade brister. De vidtagna åtgärderna skall senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Skolchef Andreas Lundholm föredrar ärendet.

Bildnings- och sociala utskottets beslut

Bildnings- och sociala utskottet beslutar notera beslutet samt att detta skall delges kommunstyrelsen.

Skolinspektionen

Beslut

2018-12-11
Dnr 41-2018:9475

Ljusnarsbergs kommun

Beslut för grundskola
efter riktad tillsyn i Kyrkbacksskolan i Ljusnarsbergs
kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ljusnarsbergs kommun att senast den **15 april 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristerna avhjälpas på annat sätt.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Ljusnarsbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat, trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att skapa rutiner för hur ett systematiskt kvalitetsarbete ska bedrivas på skolan och dokumentera dessa.
- Rektorn ska se till att följa upp skolenhetens kunskapsresultat samt tryggheten, studieron och värdegrundsarbetet.
- Rektorn ska se till att följa upp förutsättningarna för utbildningen samt genomförandet av utbildningen.
- Rektorn ska se till att tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.
- Rektorn ska se till att utifrån analysen identifiera och prioritera utvecklingsområden samt besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder.
- Rektorn ska se till att planera för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomföra dessa.
- Kvalitetsarbetet ska dokumenteras, dvs. såväl uppföljning, analys, beslut om utvecklingsåtgärder samt planering och genomförande av utvecklingsåtgärder.

- Rektorn ska se till att kvalitetsarbetet på skolan genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Trygghet, studiero, åtgärder mot kränkande behandling och värdegrundsarbete

Skolinspektionen konstaterar att Ljusnarsbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)
- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att eleverna har en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I det ingår att bedriva ett främjande och förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero, att personalen har en samsyn vad gäller rutiner och förhållningssätt samt att ge stöd till nya lärare i det arbetet.
- Rektorn ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.
- Rektorn ska se till att det bedrivs ett förebyggande aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. I det ingår att se till att all personal arbetar för att eleverna ska behandlas varandra med respekt oavsett bakgrund eller etnisk tillhörighet.

Samverkan

Skolinspektionen konstaterar att Ljusnarsbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Alla som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna på skolenheten samverkar med varandra i arbetet för att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att alla som arbetar vid skolenheten samverkar för att skapa en god miljö för utveckling och lärande samt i arbetet för att nå utbildningsmålen. I det ingår att rektorn inriktar samarbetet mot specifika, centrala områden som undervisningens genomförande, värdegrundsarbetet samt likvärdig och rättvis bedömning, samt att rektorn styr denna samverkan.

Undervisning och lärande

Skolinspektionen konstaterar att Ljusnarsbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har och vad som krävs för att klara dessa. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag)

Atgärder

- Rektorn ska se till att lärarna på ett ändamålsenligt sätt klargör för eleverna vad de ska lära sig och vad som krävs för att de ska klara kunskapskraven. Rektorn ska även se till att elevernas vårdnadshavare får tillräcklig information om vad eleverna ska lära sig och vad som krävs för att de ska klara kunskapskraven.

Extra anpassningar

Skolinspektionen konstaterar att Ljusnarsbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5 a § skollagen)

Atgärder

- Rektorn ska se till att stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ges skyndsamt om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen konstaterar att Ljusnarsbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn ser till att bedömning och betygssättning sker i enlighet med de bestämmelser som finns. (1 kap. 9 § och 3 kap. 14 § skollagen)

Atgärder

- Rektorn ska se till att det bedrivs ett strukturerat arbete för att betygssättningen ska vara rättvis och likvärdig.
- Rektorn ska se till att det sker en analys av avvikelser i bedömning och betygssättning på övergripande nivå.
- Rektor ska se till att utifrån dessa analyser vidta åtgärder för att bedömning och betygssättning ska bli likvärdig såväl inom skolenheten som i förhållande till riket i övrigt.
- Rektorn ska se till att skolans lärare kvalitetssäkrar sin egen bedömning och betygssättning i syfte att verka för likvärdighet.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i styrningen och utvecklingen av verksamheten vid Kyrkbacksskolan. Skolan har under lång tid saknat ett kontinuerligt och uthålligt kvalitetsarbete, bland annat beroende på täta rektorsbyten. För att lärare och övrig personal ska få arbetsro behöver skolan ha en styrning och ett kvalitetsarbete med fokus på långsiktig utveckling.

Tillsynen visar att rektorn inte följer upp skolans resultat på övergripande nivå och inte heller utgår från dessa i kvalitetsarbetet. Det gäller såväl kunskapsresultaten som resultat av värdegrundsarbetet, till exempel i vilken utsträckning eleverna är trygga och har studiero. Därmed saknas en samlad bild av hur det ser ut på skolan och vad detta beror på. Bristande rutiner och arbetssätt har till exempel lett till att centrala kunskapsresultat som resultat på nationella prov i årskurs 3 inte finns tillgängliga och att skolans trygghetsenkät inte genomfördes förra läsåret. Att rektorn inte följer upp skolans resultat är anmärkningsvärt i sig, men Skolinspektionen finner det särskilt anmärkningsvärt mot bakgrund av att kunskapsresultaten har varit låga under flera år. Rektorn har inte heller följt upp hur undervisningen bedrivs i olika ämnen och årskurser och kopplat det till resultaten.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i centrala förutsättningar för utbildningen. Det varierar om eleverna är trygga. Exempelvis visar tillsynen att det ofta förekommer konflikter och bråk mellan olika elevgrupper och att vissa elever är rädda för andra elever. Trots att såväl rektorn som personalen är medvetna om detta saknas ett medvetet och gemensamt arbete för att förbättra tryggheten för eleverna. Inte minst saknas gemensamma och väl förankrade rutiner och förhållningssätt som omfattas av all personal. Istället hanterar personalen händelser och utsagor på olika sätt. Det saknas också ett samlat arbete för att skapa studiero, vilket leder till att vissa lektioner inte präglas av en stimulerande studiemiljö där eleverna har arbetsro. Lärarna behöver också samverka kring hur de ska arbeta för att stärka elevernas tillit till sin egen förmåga och vilja att lära. Sammantaget visar detta att det finns brister i samverkan på skolan, vilket tillsammans med otydlig ledning och styrning leder till att det vid skolan uppstått informella grupperingar och att personalen inte drar åt samma håll.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns brister i undervisningen. Lärarna behöver klargöra för eleverna – men också för vårdnadshavarna – vad som krävs för att eleverna ska klara kunskapskraven. Tillsynen visar dessutom att arbetet med stödinsatser inte fungerar. Bristande rutiner och arbetssätt leder till att alla elever som är i behov av extra anpassningar inte får sådant stöd. Mot bakgrund av att många elever inte når kunskapskraven samt att skolan tagit emot många nyanlända elever, är det särskilt viktigt att rektorn och huvudmannen säkerställer att elever får de stödinsatser som de behöver.

Skolinspektionen bedömer slutligen att rektorn inte ser till att bedömningen och betygssättningen är likvärdig på skolan och i förhållande till riket i övrigt. Någon analys av skillnader i betygssättningen mellan olika ämnen och lärare eller mellan betyg och

resultat på nationella prov görs inte. Detta trots att officiell statistik visar på stora avvikelser i dessa avseenden. Avvikelserna är till exempel särskilt stora mellan pojkars och flickors betyg. Inte heller ser rektorn till att lärarna strukturerat samverkar kring bedömningsfrågor utifrån ett likvärdighetsperspektiv.

Av detta beslut framgår att det finns flera brister på skolan. Rektorn måste därför se till att brister i verksamheten verkligen följs av åtgärder för att den ska leva upp till lagens krav. Utvecklingsarbetet behöver dessutom vara brett förankrat bland personal, elever och vårdnadshavare för att få genomslag och leda till långsiktiga förbättringar. Mot bakgrund av de frekventa rektorbytena är det särskilt viktigt att huvudmannen, som ytterst ansvarig för verksamheten, säkerställer att förbättringsarbetet bedrivs kontinuerligt och med fokus på långsiktig utveckling.

Föreläggande

Styrning och utveckling av verksamheten

Det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete på skolan

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i styrning och utveckling av utbildningen vid skolan. Tillsyn visar att det över tid har saknats ett kontinuerligt och uthålligt kvalitetsarbete med fokus på långsiktig utveckling, inte minst på grund av frekventa rektorsbyten. Bristande uppföljning, analys och prioritering av utvecklingsåtgärder har lett till att rutiner och organisering av verksamheten har ändrats fram och tillbaka och utvecklingsinsatser inte har fullföljts. Det har också lett till att centrala delar av verksamheten, som till exempel arbetet med stödinsatser, inte fungerar. Trots att kunskapsresultaten har varit låga under lång tid (se vidare under Bilaga 1; Måluppfyllelse) har rektorn inte följt upp och analyserat dessa, till exempel vad som orsakar och påverkar resultaten. Följaktligen har inte några utvecklingsåtgärder beslutats utifrån en analys av resultaten. Rektorn har inte heller följt upp hur undervisningen bedrivs och kopplat det till resultaten. Någon systematisk uppföljning av tryggheten och studieron har inte skett. Lärare och övrig personal medverkar inte i kvalitetsarbetet. Följaktligen saknas också en dokumentation av kvalitetsarbetet. Skolinspektionen konstaterar vidare i detta beslut att arbetsmiljön för vissa elever inte präglas av trygghet och studiero, samt att det finns brister i värdegrundsarbetet, arbetet för att motverka kränkande behandling, arbetet med extra anpassningar samt bedömning och betygssättning. Allt detta är sådant som rektorn också bör fokusera på i kvalitetsarbetet. Skolinspektionen har i två tidigare tillsynsbeslut från 2010 och 2015 kritiserat skolan för brister i kvalitetsarbetet. Som tidigare nämnts har inte heller elevernas kunskapsresultat förbättrats under denna period, vilket indikerar att kvalitetsarbetet inte fungerat över tid.

Enligt 4 kap. 4-6 §§ skollagen ansvarar rektorn för att på skolenhetsnivå planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Vidare framgår att det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 303, 304 och 308) betonas att systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete måste bedrivas i varje skola. Utveckling och utvärdering av skolenhetens arbete med värdegrundsfrågorna är en självklar del i detta. Vidare betonas att syftet med allt kvalitetsarbete är att det ska leda till förbättringar. Det är därför ytterst angeläget att kunskapen om eventuella brister i en verksamhet verkligen följs av åtgärder för förändring och förbättring. Vidare betonas att för att få genomslag och leda till verkliga förbättringar måste kvalitetsarbetet vara brett förankrat bland personal, elever och vårdnadshavare.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete (SKOLFS 2012:98, s. 11 och 28) innebär ett systematiskt kvalitetsarbete att huvudmän och skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till nationella mål och utifrån det planera och utveckla verksamheten. Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på långsiktig utveckling. Vidare betonas att verksamhetens resultat behöver följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt i genomförandet. Även vid planering och prioritering av utvecklingsområden är det viktigt att ta hänsyn till aktuell forskning. Vidare betonas att det är viktigt att rektorn följer upp hur arbetssätt och metoder i undervisningen påverkar elevers lärande och utveckling.

Kyrkbacksskolan har saknat en tydlig och kontinuerlig styrning och utveckling av verksamheten över tid, inte minst på grund av täta rektorsbyten. Av intervjuer med såväl rektorn som elevhälsan och lärare framgår att det till exempel har lett till att det är oklart vad som gäller för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Ett annat exempel på bristande kontinuitet och långsiktighet är enligt rektorn att skolan nyligen återgått till en organisation med lärarna som mentorer efter en period med heltidsmentorer. I intervju med elevhälsan framkommer vidare att skolan tidigare arbetade framgångsrikt med elever med hög frånvaro. Något sådant arbete finns inte idag och problemen har återkommit. Lärarna uppger dessutom att skolan tidigare haft ett arbete med att utveckla lektionsstrukturen men att det upphört efter de senaste rektorsbytena. Lärarna uppger att många utvecklingsprojekt startas upp, men att få fullföljs, vilket leder till att de sällan bidrar till att utveckla verksamheten.

Tillsynen visar vidare att rektorn inte följer upp och analyserar kunskapsresultaten på övergripande nivå och inte heller kopplar resultaten till uppföljningar av hur undervisningen bedrivs. Detta trots att kunskapsresultaten under flera år har varit låga. Visserligen framgår av intervjuer med rektorn och lärare att skolan har ett system för att dokumentera elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Lärarna följer upp elevernas kunskapsutveckling med hjälp av ett färgschema, där olika färger visar hur långt elever kommit. Detta används dock inte för att få en övergripande bild av resultaten, utan enbart för att identifiera enskilda elevers eventuella behov av stödinsatser. Enligt lärarna har de inte deltagit i några resultatanalyser och inte diskuterat hur resultaten ser ut exempelvis i olika ämnen. Det kan nämnas i något sammanhang att eleverna lyckas bra i ett ämne, men någon gemensam utvärdering av vilka framgångsfaktorer som ligger bakom görs inte. Rektorn uppger att upprepade rektorsbyten har lett till bristande rutiner för uppföljning och analys.

Av utredningen framgår vidare att rektorn inte följt upp hur undervisningen bedrivs. Rektorn uppger att hon till exempel inte gjort några lektionsbesök, trots att hon har fått signaler om att enskilda lärares undervisning behöver utvecklas. Istället får hon en bild av undervisningen genom att studera färgschemat. Lärarna bekräftar att inga lektionsbesök har gjorts, och känner därför inte till hur rektorn följer upp undervisningens kvalitet. Någon återkoppling kring undervisningen – exempelvis vid medarbetarsamtal – har lärarna inte fått.

Rektorn ser inte till att det bedrivs ett medvetet och aktivt värdegrundsarbete på skolan (se vidare under Trygghet, studiero, åtgärder mot kränkande behandling och värdegrundsarbete). Såväl rektorn som lärarna uppger att det saknas ett strategiskt arbete med att följa upp resultat av värdegrundsarbetet och prioritera utvecklingsåtgärder. Därför saknas en samlad bild av hur det ser ut på skolan och vad som behöver göras. Av rektorsintervjun framgår att rektorn får sin bild av trygghet och studiero delvis från skolans trygghetsteam, men uppger att det är svårt att få en helhetsbild eftersom värdegrundsenkäten inte genomfördes förra läsåret.

Då utredningen visar att rektorn inte systematiskt har följt upp och analyserat resultaten på övergripande nivå, saknas följaktligen beslut om utvecklingsåtgärder som bygger på en sådan uppföljning och analys.

Av ingivna dokument framgår att kvalitetsarbetet inte är dokumenterat. Den dokumentationen som sändes in i samband med tillsynen av skolan är daterad augusti 2016, redigerad med vissa resultat från 2017. Rektorn uppger att en tidigare representant för huvudmannen meddelat att någon verksamhetsplan eller rapport för det systematiska kvalitetsarbetet inte behöver göras för detta år. Enligt rektorn har dock inte huvudmannen gett tydligt besked om denne vill ha in en dokumentation av kvalitetsarbetet. I samband med tillsynen i november 2018 av huvudmannens ansvarstagande för verksamheten i grundskolan sände huvudmannen in en dokumentation av kvalitetsarbetet för läsåret 2016/17.

Trygghet, studiero, åtgärder mot kränkande behandling och värdegrundsarbete

Det saknas ett samlat arbete för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero och det finns brister i skolans värdegrundsarbete samt i arbetet för att motverka kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av utredningen framgår att det finns elever som upplever skolmiljön som otrygg. Utredningen visar vidare att det saknas ett medvetet och gemensamt arbete med att skapa trygghet på skolan. Till exempel saknas gemensamma och väl förankrade rutiner och förhållningssätt som omfattar all personal. Det finns även brister i skolans värdegrundsarbete, eftersom skolan inte tillräckligt aktivt och medvetet arbetar för att förmedla och förankra de grundläggande värderingar som samhället vilar på. Trots att det är känt att det finns konflikter mellan olika elevgrupper, saknas ett medvetet och aktivt arbete för att motverka det. Det finns även personal som inte behandlar elever utifrån den värdegrund som ska råda på sko-

lan. Det bedrivs inte heller ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Vidare saknas ett samlat arbete för att skapa studiero, vilket leder till att delar av verksamheten inte präglas av en stimulerande studiemiljö där eleverna har arbetsro.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Vidare ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. I det ingår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 319 och 320) betonas att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. En viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är en aktiv dialog mellan elever, mellan elever och lärare eller annan personal och även elevens vårdnadshavare om de gemensamma värdena som ska gälla. Vidare framgår att det förebyggande arbetet är centralt. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En viktig förutsättning för det är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan, samt att skolan även involverar elevernas vårdnadshavare i arbetet med att skapa gemensamma utgångspunkter för en trygg skolmiljö. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande skolmiljö.

Av läroplanen framgår att skolan har i uppdrag att förmedla och förankra grundläggande värden. Vidare framgår att läraren tillsammans med eleverna ska utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

Alla elever på Kyrkbacksskolan har inte en trygg skolmiljö och det saknas ett medvetet och gemensamt arbete med att skapa trygghet på skolan. I intervjuer med elever framkommer att det finns elever som är rädda för andra elever. Detta framgår också av Skolinspektionens enkäter; endast drygt hälften av eleverna svarar att det inte stämmer alls på frågan om det finns elever som de är rädda för på skolan. Vidare framgår av intervjuer med lärare och rektorn att det inte finns något gemensamt förhållnings- eller arbetssätt för att skapa trygghet på skolan. Vissa insatser har gjorts i ett par årskurser, men såväl elever som personal uppger att tryggheten för eleverna inte är tillräcklig på Kyrkbacksskolan. I intervjuer med rektorn, lärare och elever framkommer att det till exempel ofta förekommer konflikter och bråk mellan nyanlända och andra elever och även mellan olika grupperingar av nyanlända elever. Det framkommer också att det finns rasistiska undertoner i detta. Enligt lärarna är detta problem som funnits en tid men som varken diskuterats eller analyserats på skolan. Det saknas därför ett konsekvent och förebyggande arbete kring detta; istället får personalen huvudsakligen ägna sig åt att hantera enskilda händelser. Rektorn bekräftar att hon och skolan bara har hunnit arbeta åtgärdande i värdegrundsarbetet, inte främjande och förebyggande. Av

samtliga intervjuer framgår att problemen huvudsakligen visar sig på rasterna, vilket också framgår av lektionsobservationerna. Inspektörerna såg inget som kunde tyda på att eleverna inte är trygga på lektionerna, vilket också är den bild som elevhälsan ger.

Skolan arbetar inte tillräckligt aktivt och medvetet i sitt värdegrundsarbete för att förmedla och förankra de grundläggande värderingar som samhället vilar på och det finns personal som inte behandlar elever utifrån den värdegrund som ska råda på skolan. Som ovan framgått förekommer det bråk och konflikter mellan grupperingar av elever med rasistiska undertoner. I intervjuer med elever framkommer att det även finns personal som uttrycker sig på ett sexistiskt och rasistiskt sätt. Eleverna har meddelat rektorn detta, första gången i april 2018, men inte fått någon återkoppling. Rektorn bekräftar att elever uppmärksammat henne på detta. Rektorns uppfattning är att det inte finns en gemensam samsyn kring värdegrunden, vilket leder till att det saknas ett gemensamt förhållningsätt på skolan. Lärares och elevhälsans bild är att det i grunden finns ett gemensamt synsätt i värdegrundsfrågor men en otydlighet kring *hur* man ska arbeta med frågorna gör att lärare agerar olika. Av resultaten från Skolinspektionens enkät framgår att vårdnadshavare svarat med låga värden avseende om de upplever att eleverna i deras barns klass respekterar varandras olikheter eller att elever och personal bemöter varandra med respekt.

Det förekommer kränkningar av elever på skolan och det bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Elever uppger i intervjuer att de tycker att bråk och nedsättande språk har normaliserats på skolan, och att vissa lärare har vant sig och därför inte agerar tillräckligt tydligt när sådant förekommer. Eleverna uppger dock att det finns vuxna på skolan som de kan prata med – och pratar med – om någon elev utsätts för kränkande behandling eller mobbing. Av Skolinspektionens enkät till vårdnadshavare våren 2018 framgår att vårdnadshavare svarat med anmärkningsvärt låga värden avseende om upplevelsen av att skolan arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling eller att det är tydligt på skolan att kränkande behandling inte accepteras. Vidare framgår av intervjuer med lärare och rektorn att det inte finns något gemensamt förhållnings- eller arbetsätt för att motverka kränkande behandling på skolan. Det finns exempelvis inga riktlinjer för hur personalen ska hantera konflikter mellan olika elevgrupper, vilket enligt lärare leder till att personal hanterar händelser och attityder på olika sätt. Vissa lärare uppger att det framför allt handlar om olika förhållningsätt mellan personal på de olika stadierna. Lärare uttrycker det som att "skolan har tre skolor i en". Enligt rektorn kommer signaler från både lärare och elever om att det finns såväl personal som elever som uttrycker sig på ett klart olämpligt sätt.

Rektorn uppgav vid Skolinspektionens besök den 3-4 september 2018 att det saknades en aktuell plan mot kränkande behandling. I oktober 2018 finns en sådan på skolans hemsida. Av den framgår att "de kartläggningsmetoder som används är främst den trivselenkät som eleverna i skolan svarat på. I denna ställs frågor gällande trivsel, trygghet och tillit till personal. Utöver denna elevenkät genomförs även en föräldraenkät där föräldrarnas syn på skolan, skolans arbete samt tryggheten på skolan fångas in. Resultatet av dessa två enkäter utvärderas sedan för att tillsammans med personalens upplevelser och iakttagelser av trygghetsarbetet på skolan finna utvecklingsområden

inom verksamheten." Av intervjuer i september 2018 med rektorn, lärare, elevhälsan och elever framgår dock att inget av detta har genomförts. Det framgår att det saknas ett strategiskt arbete med att följa upp resultat av värdegrundsarbetet och prioritera utvecklingsåtgärder. Exempelvis genomfördes förra läsåret ingen fungerande enkät om trygghet, studiero och andra centrala värdegrundsfrågor.

Det varierar om elever har studiero på lektionerna och det saknas ett samlat arbete på skolan med att skapa studiero. Lärarna uppger att det på vissa lektioner är studiero och fokus på arbetsuppgifterna – vilket också lektionsobservationerna visar – medan det på andra lektioner finns elever som ägnar sig åt annat än skolarbete och elever som upplever sig störda av andra elever. I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att vissa lektioner snarare präglas av kaos än studiero. Några mentorer har på eget initiativ pratat med eleverna om detta, men skolledningen agerar inte trots att de är medvetna om problemen. Rektorn uppger att det vore önskvärt att dela upp dessa klasser, men att resurser saknas för att göra detta. Även eleverna bekräftar att studieron varierar i hög grad. Några elever upplever att studieron är bra, medan andra upplever att det är pratigt och att en del elever inte får något gjort på lektionerna. Av Skolinspektionens enkät våren 2018 framgår att elever och vårdnadshavare har svarat med låga värden att det är studiero.

Samverkan

Personalen samverkar inte strukturerat för att skapa en stimulerande studiemiljö

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i samverkan mellan och inom personalgrupper på Kyrkbacksskolan. Bristerna är tydligt kopplade till brister i styrning och ledning av verksamheten. Rektorn säkerställer inte att en systematisk samverkan sker kring centrala delar som till exempel undervisningens genomförande, värdegrundsarbetet och likvärdig och rättvis bedömning. Bristerna leder till att det saknas en aktiv och strukturerad diskussion om både hur elevernas kunskapsutveckling ska främjas och hur värdegrundsarbetet ska bedrivas. Istället är det upp till respektive lärare att var för sig arbeta med dessa frågor. Mot bakgrund av de låga kunskapsresultaten och bristerna i arbetet med trygghet och studiero är det angeläget att all personal samverkar för att skapa en god miljö för lärande och utveckling på skolan.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, avsnitt 2.2, framgår att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Vidare ska läraren samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

Personalen samverkar inte strukturerat kring centrala delar av verksamheten. Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsan framgår till exempel att det saknas ett gemensamt synsätt kring när och på vilket sätt stödinsatser ska ges till elever som behöver dessa. Det framgår att arbetet med extra anpassningar inte fungerar (se Extra anpassningar). Vidare framgår att det saknas en strukturerad samverkan i syfte att utveckla undervisningen. Lärarna uppger att de inte har diskuterat och analyserat resultaten och kopplat dessa till hur undervisningen bedrivs. Exempelvis betonar både elevhälsan och

lärare vikten av att all personal har gemensamma strategier för att motivera eleverna att nå längre. I samtliga intervjuer framkommer att rektorn, elevhälsan, lärare och elever var för sig har synpunkter på vad skolan behöver utveckla för att höja ambitionsnivån och motivera eleverna. I dessa intervjuer framkommer också exempel på hur enskilda lärare arbetar för att stärka elevernas självförtroende och tillit till den egna förmågan, vilket också framgår av lektionsobservationer. Det framgår dock av intervjuer med lärare och elevhälsan att dessa synpunkter, goda exempel och framgångsfaktorer inte fångas upp, diskuteras och samlat används för att stärka elevernas vilja och lust att lära.

Som framgår av detta beslut saknas också en fungerande samverkan kring värdegrundsarbetet. Enligt rektorn och lärarna leder det till att personalen har olika förhållningssätt och agerar på olika sätt i olika situationer (se vidare under Trygghet, studiero, åtgärder mot kränkande behandling och värdegrundarbete). Av intervjuer med rektorn och lärare framgår vidare att det saknas en strukturerad samverkan kring likvärdig bedömning och betygssättning trots att det finns upparbetade samverkansformer i form av ämnes- och arbetslagsmöten. Det framgår dock att då rektorn inte styr dessa möten används tiden till praktiska saker och akuta problem. Såväl lärare som elevhälsan uppger att dessa möten istället borde användas till strukturerade pedagogiska diskussioner. De föreslår till exempel att lärarna där borde delge sina egna exempel på framgångsrika arbetssätt så att fler kunde använda dessa i undervisningen.

Undervisning och lärande

Det är inte tydligt för eleverna vad de förväntas lära sig och hur

Skolinspektionen bedömer att det inte är tydligt för eleverna vad som krävs för att de ska nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt. Många elever känner inte till vad de ska lära sig och varför. Även elevernas vårdnadshavare behöver få tydligare information om vad deras barn ska klara av i skolarbetet, och hur skolan arbetar för att eleverna ska lyckas.

Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, avsnitt 1 Rättigheter och skyldigheter framgår att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.

Skolan klargör inte på ett ändamålsenligt sätt för eleverna vad de ska lära sig och vad som krävs för att de ska nå kunskapskraven. Av intervjuer med elever framgår visserligen att det finns matriser som visar vilka kunskaper som krävs för olika betyg och att några lärare utifrån dem tar upp vad eleverna ska lära sig. Eleverna uppger dock att det vanliga är att lärarna bara talar om vilka sidor de ska läsa och vilka uppgifter de ska göra, och att eleverna därför inte vet vad som är viktigt att lära sig. De får inte heller

reda på varför de ska lära sig det de arbetar med. Det framgår också av lektionsobservationer. Inte på någon av de observerade lektionerna förklarar lärarna syftet med lektionen eller vad eleverna förväntas lära sig. Inte heller förekommer att läraren avslutningsvis återkopplar till syftet med lektionen, eller följer upp vad eleverna lärt sig. Istället avslutas nästan alla observerade lektioner med att läraren uppmanar eleverna att plocka ihop sitt material och avsluta.

Några lärare uppger att de har kontinuerliga samtal med eleverna för att de ska veta vad de ska lära sig. Lärarna uppger också att läroböckerna är tydligt anpassade efter läroplanen vilket bidrar till att eleverna ska förstå vad de behöver lära sig. Samtidigt framgår av lärarintervjuerna att lärarna har olika uppfattningar om eleverna känner till vad som krävs för att nå kunskapskraven. Några tycker att eleverna har en god uppfattning om detta medan andra menar att det är avhängigt av elevernas intresse för ämnet. Lärarna säger också att elevernas syn på kunskap är att det handlar om utantill-kunskaper och att de inte har förstått att det handlar om förmågor som att kunna resonera och liknade. Elevhälsans uppfattning är att skolan och lärarna måste bli bättre på att få eleverna att förstå vad de ska lära sig och varför, om skolans resultat ska förbättras. Även vårdnadshavarna behöver involveras i detta arbete, enligt elevhälsan.

Av resultaten på Skolinspektionens enkäter framgår att det för såväl elever som vårdnadshavare är oklart vad eleverna behöver kunna och göra för att lyckas i skolan. Resultaten visar att eleverna ger låga värden för om de vet vad de behöver kunna för att nå kunskapskraven. Merparten av de vårdnadshavare som besvarat enkäten uppger att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att de behöver mer information om vad deras barn ska klara av i skolarbetet.

Extra anpassningar

Eleverna får inte alltid stöd i form av extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i att ge samtliga elever i behov av extra anpassningar sådana anpassningar. Det finns elever i flera klasser som inte når kunskapskraven, men som trots det inte har extra anpassningar. Det saknas kunskap på skolan om arbetet med extra anpassningar och lärare skiljer inte på dessa och särskilt stöd. Utredningen visar dessutom att lärarna saknar ledning i detta arbete då det saknas rutiner för arbetet. Rektorn har börjat ta fram instruktioner för arbetet, men då detta inte är klart är det otydligt för lärarna vilka elever som ska ha extra anpassningar och hur dessa ska utformas. Sammantaget leder ovanstående till att Skolinspektionen bedömer att det är sannolikt att inte alla elever ges de extra anpassningar de behöver.

Av skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40, s. 21) med kommentarer om extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att lärare och övrig skolpersonal

bör uppmärksamma tecken på att en elev kan vara i behov av extra anpassningar, identifiera elevens behov samt skyndsamt påbörja arbetet med anpassningar i olika lärmiljöer i verksamheten.

Alla elever ges inte de extra anpassningar som de är i behov av. Av lärarintervjuer framgår att det i flera klasser finns elever som inte når kunskapskraven, men som trots det inte har extra anpassningar. De vet inte heller var dokumentationen finns om elever har extra anpassningar i andra ämnen. Eftersom det saknas rutiner för arbetet, är det upp till varje enskild lärare att förstå hur arbetet ska genomföras. Lärarna uppger att de inte heller vet var extra anpassningar ska dokumenteras och att det saknas rutiner för hur berörda lärare ska informeras om eventuella extra anpassningar. Elevhälsan bekräftar att rutinerna kring extra anpassningar inte fungerar. Tidigare hade skolan ett system med elevloggar som enligt elevhälsan fungerade bra, men som är borttaget sedan något år tillbaka. Enligt rektorn skiljer inte personalen på vad som är extra anpassningar och särskilt stöd utan allt har skrivits in i elevloggen. Rektorn har därför påbörjat ett arbete med att ta fram instruktioner för arbetet med extra anpassningar, och infört ett nytt digitalt system där olika stödinsatser ska dokumenteras. Elevhälsan betonar dock att skolledningen måste se till att det finns tydliga rutiner för arbetet och att dessa följs av lärarna. Elevhälsan uppger att alltför många förändringar och brist på kontinuitet har lett till att arbetet med stödinsatser inte fungerar.

Bedömning och betygssättning

Rektorn säkerställer inte att bedömning och betygssättning är likvärdig

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betygssättning. Rektorn analyserar inte eventuella skillnader i bedömning och betyg mellan exempelvis olika lärare och ämnen, eller mellan flickor och pojkar. Inte heller samverkar lärarna på ett organiserat sätt för att bedömning och betygssättning ska bli likvärdig. Detta trots att nationell statistik indikerar att betygssättningen såväl inom skolan som i förhållande till riket inte är likvärdig.

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas. Vidare ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 297 och 299) framgår att det är av stor vikt att elever ska känna att de blivit rättvist bedömda. Vidare framgår att rektorn har det övergripande ansvaret för skolans pedagogiska verksamhet. Det innefattar också att bedömning och betygssättning sker i enlighet med de bestämmelser som finns. Detta ansvar innebär att se till att skolans lärare dels är förtrogna med det regelverk som gäller dels i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Av Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning (SKOLFS 2018:247 s. 42) framgår att rektorn ska säkerställa att betyg sätts utifrån lagar och regler. I det ansvaret ligger att undersöka om det finns omotiverade avvikelser i betygen inom skolenheten och vid behov besluta om åtgärder för att komma till rätta med dem.

Rektorn säkerställer inte att bedömning och betygssättning är likvärdig på skolan och i förhållande till riket. Rektorns uppfattning är att det är god överensstämmelse mellan betygen och resultaten på nationella prov eftersom ingen meddelat henne något annat. Lärarna uppger att de inte har varit med och analyserat resultaten på nationella prov. Deras uppfattning är att det är små skillnader mellan slutbetyg och provbetyget, men säger samtidigt att de inte har sett hur statistiken ser ut och vilka skillnader som finns. Av Skolverkets statistik för vårterminen 2017 (2018 års statistik avseende detta är ännu inte tillgänglig) framgår dock att det finns stora avvikelser mellan provbetyget och terminsbetyget i såväl årskurs 6 som årskurs 9. Till exempel fick nära hälften av eleverna i årskurs 6 ett högre terminsbetyg i svenska jämfört med provbetyget. I matematik fick var tredje elev ett högre betyg och ingen ett lägre, i engelska var förhållandet precis det motsatta. Samma mönster finns i årskurs 9; en betydligt större andel elever fick ett högre slutbetyg än ett lägre i matematik och i svenska, medan förhållandet var tvärtom i engelska.

I ett par ämnen i årskurs 9 skiljer sig också avvikelserna åt på ett anmärknings sätt mellan flickor och pojkar. Exempelvis fick 50 procent av flickorna ett högre slutbetyg i biologi och 6 procent ett lägre jämfört med provbetyget; motsvarande siffror för pojkarna var 21 respektive 10 procent. Skillnaderna är desamma i svenska; en betydligt större andel av flickorna fick ett högre slutbetyg än de som fick ett lägre (44 respektive 11 procent) medan det var tvärtom för pojkarna (22 respektive 39 procent). Såväl lärare som elevhälsan uppger att de inte har uppmärksammat och diskuterat dessa skillnader, men att det uppenbarligen finns behov av det.

Eleverna uppger att de tycker att lärarna tänker olika kring betygen. I intervju med elever framkommer till exempel att en lärare säger att eleverna får högre betyg om de visar engagemang och vilja på lektionerna. Eleverna uppger vidare att det i vissa ämnen är väldigt svårt att få höga betyg, medan det i andra är lätt. Betygssättningen skiljer sig också åt inom vissa ämnen beroende på vilken lärare som eleverna har.

Vidare framgår att rektorn inte ser till att lärarna samverkar för att skapa förutsättningar för en likvärdig bedömning. Rektorn uppger att lärarna på ämneslagstid har möjlighet att arbeta med likvärdig bedömning. De ska enligt rektorn ha arbetat med det under vårterminen 2017, men rektorn har inte kontrollerat att så skett och är därför osäker på om det har gjorts. Av intervjuer med lärare framgår att något organiserat samarbete kring likvärdig bedömning inte har genomförts. De uppger till exempel att de inte har arbetat med det på ämneslagsträffarna. Lärarna i ett par ämnen har i stället egna möten där de sambedömer elevprestationer under en förstelärares ledning. Flera lärare önskar arbeta på så sätt men uppger att de inte hittar någon gemensam tid för detta. Lärarna i de lägre årskurserna uppger att något organiserat samarbete kring sambedömning inte har genomförts. De har till exempel inte gemensamt bedömt olika elev-alster.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Kyrkbacksskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Ljusnarsbergs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

X Sofia Lindstrand

Sofia Lindstrand
Tf. enhetschef
Signerat av: Sofia Lindstrand

X Hans-Göran Arvidsson

Hans-Göran Arvidsson
Föredragande
Signerat av: Hans-Göran Arvidsson

I handläggningen av ärendet har även avdelningsjurist Anna Åhman Lundberg medverkat.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilaga 1: Fakta om Kyrkbacksskolan

Bilaga 1: Fakta om Kyrkbacksskolan

Skolinspektionen har den 25 oktober 2018 initierat ett tillsynsärende utifrån uppgifter som kommit fram inom ramen för regelbunden kvalitetsgranskning. Av granskningen framgick att det fanns brister bland annat i ledning och utveckling av verksamheten samt skolans värdegrundsarbete.

Skolenheten besöktes av Skolinspektionen den 3 och 4 september 2018. Tillsynen har omfattat områdena styrning och utveckling, trygghet, studiero och värdegrundsarbete, samverkan, undervisning och lärande, extra anpassningar samt bedömning och betygsättning.

Kyrkbacksskolan i Kopparberg är en kommunal skola och den enda grundskolan i Ljusnarsbergs kommun. Den omfattar förskoleklass samt årskurserna 1-9. Det går cirka 447 elever totalt på skolan. Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har två biträdande rektorer, varav en av dem på halvtid. Vidare finns en arbetslagsledare/utvecklingsledare för respektive stadie. Skolan har de senaste åren tagit emot många nyanlända elever; läsåret 2017/18 var andelen elever med utländsk bakgrund 41 procent.

Måluppfyllelse

Årskurs 1

Enligt skolans redovisning nådde 60 procent av eleverna i årskurs 1 kunskapskraven i läsförståelse vid läsårets slut 2018.

Årskurs 3

Skolan har inte redovisat några uppgifter om hur stor andel elever som har nått kunskapskraven i olika ämnen i slutet av årskurs 3.

Av nationell statistik för 2018 framgår att mellan 34,3 och 80,0 procent av eleverna har nått kravnivån på olika delprov i de nationella proven i matematik. Motsvarande andelar i svenska ligger mellan 45,2 och 90,0 procent. För samtliga delprov i respektive ämne är det en mindre andel elever som når kravnivån jämfört med riket. För svenska som andraspråk saknas uppgifter.

Årskurs 6

Av nationell statistik över terminsbetygen, våren 2018, framgår att 46,2 procent av eleverna i årskurs 6 uppnådde kunskapskraven i alla ämnen jämfört med 77,1 procent i riket. I sju av totalt 16 redovisade ämnen - däribland svenska, engelska och matematik - är den genomsnittliga betygspoängen lägre än 10, vilket är den poäng som betyget E ger. Inte i något ämne har pojkar en högre genomsnittlig betygspoäng än flickor.

Årskurs 9

Av nationell statistik över slutbetygen läsåret 2017/18 framgår att 52,4 procent av eleverna i årskurs 9 uppnådde kunskapskraven i alla ämnen, jämfört med riket som låg på 75,6 procent. Andelen elever som var behöriga att söka yrkesprogram var 77,3 procent

(riket 84,4) och det genomsnittliga meritvärdet var 179,4 (riket 228,7). Den genomsnittliga betygspoängen för flickor var 213,6 och för pojkar 148,2. Skillnaderna var som störst i hem-och konsumentkunskap (flickor 18,0 och pojkar 13,3), musik (13,5 respektive 8,4), biologi (13,7 respektive 7,3) och religionskunskap (13,4 respektive 8,6). I tio av totalt 16 redovisade ämnen är den genomsnittliga betygspoängen för pojkar lägre än 10. I samtliga ämnen utom ett har flickor en genomsnittlig betygspoäng som överstiger 12.

Det genomsnittliga meritvärdet (16 ämnen) de 8 senaste läsåren har varierat mellan 174,4 (2013/14) och 188,5 (2014/15). Andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen varierar under dessa år mellan 47,1 (2013/14) och 68,8 procent (2015/16). Andelen som blivit behöriga till yrkesprogram har som högst varit 85,4 (2015/16) och som lägst 72,0 procent (2016/17).